

Fåglar och bon

Att storlom, fiskgjuse, måsar, trutar och andra fåglar ges möjligheter att häcka i lugn och ro är avgörande för att Helgasjön även i fortsättningen ska ha ett rikt liv. Fiskgjusebon används år efter år. Vissa år står de tomma, för att kommande år vara besatta. Även om du inte kan se några fåglar vid boet, behöver det inte stå tomt. Ungarna trycker ofta så hårt i boet, att de är omöjliga att upptäcka från sjösidan eller land. Måsar, trutar och tärnor visar tydligt och högljutt om du kommit för nära bo eller ungar. Om de flyger närgånget mot dig, betyder det att du bör dra dig undan så fort som möjligt.

Fler fåglar vid Helgasjön

Svenskt namn: **Lärkfalk**
Latinskt namn: *Falco subbuteo*
Antal par i Helgasjön: 4–5

Påminner med sina långa, spetsiga vingar om en stor tornseglare. Om du kommer för nära boplatsten, flyger fåglarna oroligt runt och skriker högljutt ki, ki, ki i upprörda ramsor. Dra dig omedelbart undan!

Svenskt namn: **Havstrut**
Latinskt namn: *Larus marinus*
Antal par i Helgasjön: 2–4

Påminner om gråtrut, men är större och har blåsvarta vingar och rygg.

Svenskt namn: **Drillsnäppa**
Latinskt namn: *Actitis hypoleucos*
Antal par i Helgasjön: 15–20

Står ofta ryckigt gungande längs steniga stränder, för att kort efter flyga lågt över vattenytan med klippande vingslag. Om fågeln protesterar högljutt har du kommit för nära bo eller ungar. Har på några årtionden minskat med 30–50 procent i Sverige.

Svenskt namn: **Skrattmåsa**
Latinskt namn: *Chroicocephalus ridibundus*

Antal par i Helgasjön: 15–20

Tillhör den svenska fågelvärldens nyckelarter. Förmågan att högljutt slå larm inför faror utnyttjas av många andra fåglar som söker skydd och häckar vid skrattmåskolonier. Arten har minskat starkt i Sverige. Sedan mitten av 1970-talet har nästan 75 procent av alla skrattmåsar försvunnit.

Svenskt namn: **Fiskmåsa**
Latinskt namn: *Larus canus*
Antal par i Helgasjön: ca 100

Gräddvit med grå vingar och gul näbb. Helgasjön tillhör fågelns viktigaste häckplatser i Kronobergs län.

Svenskt namn: **Gråtrut**
Latinskt namn: *Larus argentatus*
Antal par i Helgasjön: 60–80

Är i mångt och mycket en stor upplaga av fiskmåsa. Sedan 1990-talet har gråtruten minskat kraftigt i Sverige. Helgasjöns bestånd tillhör Kronobergs läns absolut viktigaste.

Svenskt namn: **Fisktärna**
Latinskt namn: *Sterna hirundo*
Antal par i Helgasjön: 0–4

Flyger fjärilslätt. Kroppen är vit och vingarna går i grått. Svart hätta och långa stjärtspröt är utmärkande.

Layout: T. Johannesson, Naturcentrum AB 2017. Text: M. Persson och T. Johannesson, Naturcentrum AB. Illustrationer: P. Elfman. Foton: J. Morin, Naturcentrum AB och T. Dahlin.

Foldern är delfinansierad med bidrag från LONA (Lokala Naturvårdsrådsnningen, NATurvårdsverket)

Fågelliv vid HELGASJÖN

Välkommen till Helgasjön!

Människor, båtar, fåglar och fiskar. Allt samsas i Helgasjön. Sjöns miljöer är rika på liv. För att skönhet och värden ska bestå, krävs omdöme och respekt av alla besökare. På så sätt får vi även i framtiden njuta av storlommens säregna vildmarksrop och fiskgjusar som glider fram i skyn.

Naturskatt av globalt intresse

Drygt 100 fågelarter finns regelbundet vid Helgasjön. De svenska bestånden av storlom och fiskgjuse är av stor internationell betydelse. Ropande lom och svävande gjuse står dessutom för mycket av upplevelsen av Helgasjön.

Fiskgjuse (*Pandion haliaetus*)

Svart, vit och brun med imponerande vingbredd. Fiskgjuse är Sveriges största rovfågel efter örnarna. Under jakt stannar fåglarna ofta upp i luften och ryttlar innan de dyker handlost mot vattenytan.

Idag finns merparten av Europas fiskgjusar i Skandinavien, Finland och Ryssland. Störningar vid boplatser är det kanske största hotet mot arten. På många platser saknas också gamla träd som är grova nog att bära upp rovfågeln stora risbo.

13–17 fiskgjusepar häckar vid Helgasjön. Fåglarna anländer under början av april. Kort efter påbörjas häckningen som sträcker sig fram till slutet av sommaren. Under augusti–september lämnar fiskgjusen Helgasjön för vinterkvarter i framförallt Västafrika.

Storlom (*Gavia arctica*)

Storlom är anpassad för ett liv i vatten. Fjäderdräkten sitter så tätt längs kroppen att den påminner om en våtdräkt. Fötterna är dessutom placerade långt bak på fågeln och fungerar ungefär som paddlar. Under framför allt kvällar och morgnar ropar storlommen med stark vildmarksklang.

13–16 par häckar vid Helgasjön. Fåglarna anländer under månadsskiftet mars–april. Kort efter inleds häckningen. Eftersom fåglarna har svårt att gå på land, placeras boet så nära strandkanten som möjligt. Samtidigt medför detta en stor fara för lommen. Plötsliga vattenståndshöjningar innebär att ägg dränks och häckningar spolieras. Även svallvågor från motorbåtar och vattenskotrar riskerar dränka ungar och ägg. Kommer du för nära, lämnar fåglarna boet. Då är risken stor att äggen kallnar eller att korp och kråka plundrar boet.

STORLOM

VAD DU KAN GÖRA!

- Dra dig tillbaka om fåglarna uppträder oroligt.
- Gå inte i land på små öar och holmar under fåglarnas häckningsperiod från islossning till mitten av juli.

DU ÄR PÅ FEL PLATS NÄR....

- Storlommen ligger lågt i vattnet med framskjutet huvud. Beteendet visar att fågeln är orolig. Troligtvis befinner du dig nära dess bo.
- Du kommer riktigt nära in på en storlom som tycks tam och som fortsätter att ligga kvar på samma ställe. Återigen är risken stor att du befinner dig nära fågelns bo.

FISKGJUSE

VAD DU KAN GÖRA!

- Håll dig minst 100 meter från fiskjusens bo.
- Dra dig tillbaka om fåglarna uppträder oroligt eller varnar upprört.
- Undvik att ligga still med din båt i närheten av fiskgjusebon.
- Gå aldrig i land på platser där du misstänker att det kan finnas bo av fiskgjuse.

DU ÄR PÅ FEL PLATS NÄR....

- Fiskgjusen cirklar oroligt ovanför dig. I så fall har du med stor sannolikhet kommit för nära fågelns bo.
- Ifall fiskgjusen klagar ljudligt med gälla rop och visslingar.